

СИЛАБУС
дисципліни «Соціальний менеджмент»
на отримання першого (бакалаврського) ступеня вищої освіти
за спеціальністю 073 «Менеджмент»,
освітньо-професійна програма «Менеджмент»

Викладач: Рейкін Віталій Самсонович, доктор економічних наук, доцент

Контактна інформація викладача:

Телефон 0509262369

Електронна пошта: Reikin.Vitaliy@eenu.edu.ua

Адреса викладання курсу: вул. Винниченка, 28, а. 306

1. Коротка анотація дисципліни. Навчальна дисципліна «Соціальний менеджмент» належить до нормативних дисциплін, спрямована на формування фахових компетенцій студентів щодо менеджменту соціальної діяльності, а також його універсальних принципів та управлінського інструментарію.

2. Структура курсу: лекції – 34 год., практичні – 34 год., самостійна робота – 44 год., консультації – 8 год. (4 кредитів, 120 год., 2-й семестр, екзамен).

3. Пререквізити і постреквізити дисципліни.

Пререквізити:

- комунікативні процеси в менеджменті (фахові компетентності: здатність застосовувати знання про сучасні досягнення у сфері комунікативного менеджменту в практичній діяльності при розробці ефективних управлінських рішень, здатність управляти комунікаційною мережею та її структурними елементами в контексті функцій менеджменту, здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління);

- організація праці менеджера (фахові компетентності: здатність розуміти зміст та особливості управлінської праці; вимоги, які ставляться до сучасного менеджера; необхідність розвивати професійні, ділові, особисті якості; усвідомлювати різницю між менеджером і лідером; здатність застосовувати принципи наукової організації праці; здійснювати раціональний поділ обов'язків; закріплювати процеси поділу та кооперації; здатність оптимально використовувати робочий час; раціонально організовувати робоче місце);

- менеджмент (фахові компетентності: здатність застосовувати знання про сучасні досягнення менеджменту в практичній діяльності при розробці ефективних управлінських рішень; здатність аналізувати результати діяльності організації, визначати перспективи її розвитку; здатність управляти організацією та її підрозділами шляхом реалізації функцій менеджменту; здатність створювати та організовувати ефективні комунікації).

Постреквізити: менеджмент організацій, інформаційні технології в менеджменті, стратегічний менеджмент, проектний менеджмент, операційний менеджмент.

4. Мета та основні задачі дисципліни.

Мета вивчення дисципліни – формування необхідних знань з соціального менеджменту, а також виокремлення важливої ролі шкіл менеджменту, теорій соціального управління, знання різноманітних типів організаційних структур служб соціальної роботи, функцій управління соціальною роботою на різних рівнях.

Основні завдання навчальної дисципліни: оволодіти системою знань із основ соціального менеджменту; знати функції, принципи і закономірності соціального менеджменту; вміти управляти трудовими ресурсами, знати мотиваційні теорії трудової діяльності; вміти застосовувати різноманітні стилі керівництва у відповідній ситуації, методи вирішення конфліктів; вміти організовувати й координувати соціальну роботу з різноманітними категоріями населення.

5. Результати навчання (компетентності).

Інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у професійній діяльності або у процесі навчання у соціальній сфері, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення, що характеризується невизначеністю умов та вимог.

Загальні компетентності: здатність критично мислити та генерувати нові ідеї; здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу та встановлення взаємозв'язків між явищами та процесами; здатність проявляти лідерські навички, мотивувати, працювати у команді; здатність вести професійну комунікацію; здатність проводити дослідження та презентувати результати.

Фахові компетентності: вміння застосувати знання та практичні навички аналізу відповідних нормативних документів, чинних стандартів і технічних умов, що регулюють функціонування соціокультурної сфери; демонструвати здатність до аналітичного мислення у професійних питаннях та проблемах; використовувати міждисциплінарний підхід до вирішення поставлених завдань, як у дослідницькій, так і у практичній роботі; демонструвати здатність до прийняття самостійних рішень та несення за них персональної відповідальності; використовувати різноманітні комунікативні технології для організації ефективного спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва.

6. Програма навчальної дисципліни.

Змістовний модуль 1. Менеджмент як сучасний напрямок соціального управління.

Тема 1. Соціальне управління та соціальний менеджмент. Сутність управління соціальною роботою. Соціальна політика. Соціальна сфера. Соціальне управління. Поняття менеджменту. Становлення і розвиток соціального менеджменту. Визначення сутності та змісту соціального менеджменту. Типологія менеджменту соціальної роботи. Сучасні підходи до розуміння менеджменту соціальної роботи. Управління соціальною роботою.

Тема 2. Моделі, методи, закони, принципи та функції соціального менеджменту. Об'єкт та суб'єкт соціального менеджменту. Підходи, моделі та методи взаємозв'язку об'єктів та суб'єктів соціального менеджменту. Комплексний підхід соціального менеджменту. Складові елементи управління в контексті адаптаційного підходу. Методи побудови структури соціальної служби. Закони та принципи соціального менеджменту. Основні закономірності соціального менеджменту. Функції соціального менеджменту.

Тема 3. Організація і менеджмент соціальної роботи. Поняття і структура соціальних організацій. Сутність соціальної організації. Ієрархія та управління в соціальних організаціях. Цілі організації. Стратегії організації. Різновиди соціальних організацій. Формальні організації. Неформальні організації. Ділові організації. Громадські спілки. Проміжні форми організацій. Асоціативні організації. Складні організації. Організації в менеджменті соціальної роботи. Управління організаціями. Загальні принципи властиві всім видам соціальної управлінської діяльності. Фактори впливу на організацію. Внутрішнє середовище організації. Функціональні сфери зовнішнього середовища.

Тема 4. Управлінська інформація та комунікаційні процеси. Управлінська інформація та її види. Інформаційні технології. Інформаційна система. Операції з інформацією. Робота з текстовими документами. Робота з табличною інформацією. Комунікаційні процеси. Канал зв'язку. Шум інформації. Комунікаційна мережа. Статистична обробка інформації та прогнозування ситуації. Розрахунки показників динаміки змін соціальних явищ.

Тема 5. Соціальне проектування. Сутність соціального проектування. Соціальне проектування як специфічний та актуальний інструмент соціального менеджменту. Форми соціального проектування. Соціальне проектування нових організацій. Особливості сучасної соціальної організації. Структура управлінської логіки проектування. Етапи і принципи соціального проектування. Соціальна технологія проектування. Базові принципи соціального проектування. Менеджерські моделі в соціальній сфері.

Тема 6. Управління соціальними конфліктами та стресами. Сутність та причини конфлікту. Негативні та позитивні соціальні прояви конфлікту. Управління конфліктною ситуацією. Стил поведінки в конфліктній ситуації. Переговори як процес співпраці. Стресові ситуації та управління ними. Симптоми стресу. Організаційні чинники стресу.

Змістовний модуль 2. Система управління соціальною роботою.

Тема 7. Роль менеджера в діяльності організації. Оцінка менеджерських здібностей та визначення придатності до управлінської діяльності. Характерні риси та навички керівника. Лідерство, вплив та влада. Три підходи до визначення лідерства. Порівняльні характеристики лідерства. Харизматичне лідерство. Стиль лідерства керівника. Характеристики типів темпераменту. Класифікація людських рис. Типи поведінки менеджерів. Хибні типи авторитетів. Управлінська праця менеджерів соціальної роботи. Основні якості сучасного менеджера.

Тема 8. Кадрове забезпечення соціальної роботи. Науково-практичні підходи до підбору та розміщенню кадрів в організаціях соціальної сфери. Кадровий потенціал менеджменту соціальної роботи. Структура управлінського персоналу менеджменту соціальної роботи в Україні. Ресурсне забезпечення соціального менеджменту.

Тема 9. Психологічні особливості ділового спілкування. Психологічні особливості ділового спілкування. Функції ділового спілкування. Рівні ділового спілкування. Загальні правила поведінки з керівником. Особливості стосунків із заступниками. Стратегія поведінки з різними типами керівників. Техніка ведення ділових індивідуальних бесід. Ділова розмова по телефону. Вміння слухати. Створення сприятливого психологічного клімату.

Тема 10. Особливості підготовки та проведення переговорів. Основні етапи підготовки та проведення переговорів. Підготовка до переговорів. Організаційний аспект переговорів. Тактичний аспект переговорів. Визначення позиційних інтересів. Стратегія ведення майбутніх переговорів. Підбір команди. Тактико-технологічні характеристики переговорів. Загальні правила поведінки на переговорах. Головні завдання переговорів. Реакції на маніпулятивну поведінку та захист від неї під час переговорів. Підведення підсумків переговорів.

Тема 11. Організація рекламних компаній у соціальній сфері. Характеристика соціальної рекламно-інформаційної кампанії. Поняття соціальної реклами. Особливості соціальної реклами в системі рекламно-інформаційної кампанії. Етапи організації соціальної рекламно-інформаційної кампанії. Виготовлення та розміщення соціальних рекламних матеріалів кампанії. Психологія соціальної реклами. Вимоги до ефективного рекламного повідомлення. Медіапланування. Розміщення та ефективні способи поширення соціальної реклами. Особливості реалізації основних заходів соціальної рекламної кампанії. Оцінювання результатів впливу соціальної рекламно-інформаційної кампанії.

Тема 12. Управлінські рішення та контроль. Роль управлінських рішень в менеджменті соціальної роботи. Класифікація управлінських рішень. Вимоги до управлінських рішень. Організація прийняття рішень та її виконання. Облік як завдання та функція менеджменту. Контроль як функція менеджменту соціальної роботи. Вимоги, які пред'являються до систем контролю. Три види управлінського контролю. Етапи процесу контролю.

7. Організація навчання.

Навчальний процес включає: лекції, практичні заняття, самостійну роботу. При викладанні лекційного курсу застосовуються *методики проблемного та евристичного* навчання шляхом застосування таких *форм навчання* як аналітичні та проблемні лекції і дискусії. Мета проведення таких лекцій – розвиток у студентів логічного та самостійного осмислення матеріалу. Практичні заняття плануються з кожної теми, включають підготовку до практичних занять за вказаним планом; виконання контрольних завдань; виконання завдання дослідницького характеру; критичний огляд наукових публікацій за обраною проблематикою. Застосовуються такі *форми та методи навчання*: пояснення, обговорення, розгляд практичних завдань, дискусія, кейс-метод.

Самостійна робота студентів передбачає: підготовку до практичних занять, опрацювання рекомендованої літератури, написання есе, тез доповідей, підготовку до контрольних робіт та екзамену. Завдання самостійної роботи студентів вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок. Прийом і консультування щодо виконання завдань самостійної роботи студентів проводяться викладачем згідно встановленого графіку.

Форми контролю: поточне оцінювання (усне опитування (УО), тести (Т), написання тез (ТЕ), аналіз кейсів (К)), модульний контроль, підсумковий контроль у формі екзамену. Модульний та підсумковий контроль проводиться у письмовій формі. Вони передбачають: два відкриті питання

(40 балів – по 20 балів за повну відповідь на кожне питання), тести (20 балів – по 1 балу за кожен тест).

8. Політика курсу.

Дослідницька складова передбачає виконання науково-дослідного завдання в межах самостійної роботи, їх апробацію, що забезпечує формування загальних та фахових компетентностей здобувача.

Академічна доброчесність: виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та контрольного опитування. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Складання модулів відбувається лише раз, відповідно до встановленого терміну, оскільки є можливість отримати бали на заліку.

Політика виставлення балів. Враховуються бали поточного (40 балів), модульного або підсумкового оцінювання (60 балів). При цьому враховуються присутність на заняттях та активність студента під час занять; вимоги академічної доброчесності; своєчасність виконання завдань.

Структурно-логічна схема організації занять та поточного оцінювання отриманих компетентностей

Фахові компетенції	Методи та форми навчання		Оцінка сформованості компетентностей	
			Форма контролю	Бал
Змістовний модуль 1. Менеджмент як сучасний напрямок соціального управління.				
Тема 1. Соціальне управління та соціальний менеджмент.				
Засвоєння базових знань щодо соціального менеджменту. Розуміння основних проблем споживачів соціальних послуг. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.	Лекція	Вступна лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розгляд завдань. Обговорення	УО, Т	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу.	ТЕ	0,5
Тема 2. Моделі, методи, закони, принципи та функції соціального менеджменту.				
Розуміння різних за структурою та змістом моделей взаємозв'язку суб'єктів і об'єктів менеджменту в організації, методів, законів, принципів та функцій соціального менеджменту.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розгляд завдань. Обговорення	УО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу.	ТЕ	0,5
Тема 3. Організація і менеджмент соціальної роботи.				
Вміння ефективної організації соціальної роботи. Вміння застосувати знання та практичні навички аналізу відповідних нормативних документів, чинних стандартів і технічних умов, що регулюють функціонування соціокультурної сфери.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розгляд завдань. Обговорення	УО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу.	ТЕ	0,5
Тема 4. Управлінська інформація та комунікаційні процеси				
	Лекція	Тематична лекція	Робота на	0,5

Здатність використовувати різноманітні комунікативні технології для організації спілкування на професійному, науковому та соціальному рівнях на засадах толерантності, діалогу і співробітництва.			лекції	
	Практичне заняття	Розгляд завдань. Обговорення	УО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу.	ТЕ	0,5
Тема 5. Соціальне проектування.				
Здатність реалізовувати соціальні проекти. Вміння використовувати сучасні інструменти соціального менеджменту. Розуміння базових принципів соціального проектування.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розгляд кейсів і ситуаційних завдань	УО, К	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань.	ТЕ	0,5
Тема 6. Управління соціальними конфліктами та стресами.				
Здатність здійснювати аналіз конфліктів у різних сферах людської взаємодії, орієнтуватись у технологіях управління конфліктами, використовувати конфлікт у якості конструктивного інструменту для досягнення поставленої мети. Виявляти деструктивні наслідки стресів.	Лекція	Проблемна лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розв'язок задач. Розгляд кейсів.	РЗ, К	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань	ТЕ	0,5
Кількість балів за модуль 1	Лекція			3
	Практичне заняття			14
	Самостійна робота			3
Максимальна кількість балів за модуль 1				20
Змістовний модуль 2. Система управління соціальною роботою.				
Тема 7. Роль менеджера в діяльності організації.				
Здатність до прийняття самостійних рішень та несення за них персональної відповідальності. Демонструвати здатність до аналітичного мислення у професійних питаннях та проблемах.	Лекція	Проблемна лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розв'язок задач. Розгляд кейсів.	РЗ, К	3
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань.	ТЕ	0,5
Тема 8. Кадрове забезпечення соціальної роботи.				
Здатність застосовувати науково-практичні підходи до підбору та розміщення кадрів в організаціях соціальної сфери. Виявляти кадровий потенціал соціальних менеджерів.	Лекція	Проблемна лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розв'язок задач. Розгляд кейсів.	РЗ, К	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу. Виконання завдань	ТЕ	0,5
Тема 9. Психологічні особливості ділового спілкування.				
Здатність використовувати у професійній та педагогічній діяльності знання психологічної науки. Здатність застосовувати знання у вирішенні складних психологічних ситуацій.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розгляд практичних завдань. Обговорення	УО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу.	ТЕ	0,5
Тема 10. Особливості підготовки та проведення переговорів.				
Здатність формувати сценарії ведення ділових переговорів з урахуванням професійного і психологічного характеру їх учасників. Вміння використовувати маніпулятивні тактики та протидіяти їм. Здатність використовувати різні підходи до ведення переговорів.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розгляд практичних завдань. Обговорення	УО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу.	ТЕ	0,5
Тема 11. Організація рекламних компаній у соціальній сфері.				
Здатність організації соціальної рекламної	Лекція	Тематична лекція	Робота на	0,5

кампанії. Вміння реалізовувати медіапланування. Знання особливостей реалізації основних заходів соціальної рекламної кампанії.			лекції	
	Практичне заняття	Розгляд практичних завдань. Обговорення	УО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу.	ТЕ	0,5
Тема 12. Управлінські рішення та контроль.				
Здатність використовувати міждисциплінарний підхід для прийняття управлінських рішень у практичній роботі. Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми у сфері соціального управління. Вміння контролювати виконання прийнятих рішень.	Лекція	Тематична лекція	Робота на лекції	0,5
	Практичне заняття	Розгляд практичних завдань. Обговорення	УО, Т	2
	Самостійна робота	Опрацювання лекційного матеріалу.	ТЕ	0,5
Кількість балів за модуль 2	Лекція			3
	Практичне заняття			14
	Самостійна робота			3
Максимальна кількість балів за модуль 2				20
Загальна максимальна кількість балів				40

9. Рекомендована література.

- Березіна С. Б. Сфери та рівні соціальної політики в контексті ризик-менеджменту соціальних ризиків. Інтелект XXI. 2018. № 4. С. 36-40.
- Васиньова Н. С. Самоуправління як метод соціального менеджменту. URL: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/3891/1/Vasineva16-17.pdf>
- Горемікіна Ю. В. Моніторинг і оцінювання якості та ефективності соціальних послуг: прикладний аспект. Соціальна і демографічна економіка. 2016, № 3 (28). С. 122-132.
- Дегтяр А. О., Бородін О. Д. Основні складові механізму державного управління соціально-культурною сферою. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 7. С. 109-113.
- Захарчин Р. М. Особливості та стратегічні завдання сучасного менеджменту організацій. Науковий вісник Херсонського державного університету. 2015. № 14. С. 66-68.
- Колбіна Л. А. Менеджмент соціальної роботи : навч. посіб. Одеса, 2017. 406 с.
- Менеджмент соціокультурної діяльності як напрям наукового та технологічного знання / наук. ред. О. Ю. Щербина-Яковлева. Суми, Репозитарій СумДУ, 2018. 207 с.
- Міщенко Д. А., Міщенко Л. О. Удосконалення фінансування соціальної інфраструктури в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 22. С. 13-16.
- Співак Я. О. Соціальний захист дітей та молоді: міждисциплінарний аспект. URL: <http://www.enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/19832/1/Spivak.pdf>
- Бех В., Бех Ю., Попов С. Соціальне управління у контексті саморегуляції соціального організму країни : [монографія]. Запоріжжя : Просвіта, 2012. 571 с.
- Холковська І. Л. Соціальна компетентність як умова успішної самореалізації особистості. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. Серія: Педагогіка і психологія. 2016. № 47. С. 63-67.
- Ярова Л. «Соціальний менеджмент» та «соціальна держава» у традиції європейської культури і практики. Вісник НТУУ «КПІ». 2013. № 2. С. 36-40.